

HEPATITIS B a BAKUNA

DAGITI MASAPUL NGA AMMUEN YO

1. Apay nga agbakuna ka?

Nakaro a sakit ti Hepatitis B

Ti mikrobyo ti hepatitis B (HBV) makaited iti bigla ken apagbiit nga sakit a pakaigapuan ti:

- awan ganas a mangan
- panagtakki ken panagsarwa,
- nalaka nga mabannog
- agamarillo ti kudil wenno mata
- nasakit nga laslasag, susu-op ken buksit

Ti mikrobyo makaited pay iti nabayag ken saan a malalaingan a panagsakit a pakaigapuan ti:

- pannakadadael ti dalem (dumakkel ken tumangken ti dalem)
- kanser ti dalem
- patay

Aganay nga 1.25 nga milyon a tattao ditoy Estados Unidos ti nabayagen nga naimpeksionan ti HBV a di malalaingan. Tunggal tawen agarup nga:

- 80,000 nga tattao, kaadduanna dagiti agkabannuag, ti maimpeksionan ti HBV
- Ad-adu pay ngem 11,000 nga tattao ti ma-ospital gapu iti hepatitis B
- Manipud 4,000 inggana 5,000 nga tattao ti matay gapu ta dida malaingan iti hepatitis B

Ti bakuna nga Hepatitis B malapdan na ti sakit nga Hepatitis B. Isu ti umuna nga bakuna nga panglaban ti kanser gapu ta malapdan na ti maysa nga kita ti kanser ti dalem.

2. Kasano nga maiwaras ti mikrobyo ti Hepatitis B?

Ti mikrobyo ti Hepatitis B maiwaras babaen ti pannakasagid ti dara wenno uray ania nga kita ti tubbog nga aggapu ti bagi ti maysa nga tao nga maimpeksionan. Mabalin nga maimpeksionan ti maysa nga tao babaen dagitoy sumaganad:

- no makikaidda (sex) nga saan nga agusar iti proteksion ti maysa nga tao nga addaanen iti impeksion
- no agusarka iti dagum nga inusaren ti sabali a nangitudok iti maiparit nga agas
- no matudok ka ti nausaren a dagum iti pagtrabahuam
- kabayatan ti panaganak no maiyalis ti mikrobyo ti naimpeksionan nga ina iti anakna

Aganay nga apagkatlo dagiti tattao nga naimpeksionanen ti hepatitis B ditoy Estados Unidos ti saan nga makaammo no kasano ti pannakaimpeksionda.

3. Siasino ti mabakunaan iti Hepatitis B ken kaano?

- 1) Amin nga ubbing inggana agtawenda ti 18 nga anyos
- 2) Amin a nataengan nga agpeggad a maakaran daytoy nga sakit Dagiti nataengan nga agpeggad a maimpeksionan iti HBV iraman na dagiti:

- tattao nga addaan ti nasursurok ngem maysa nga pareha na (sex partner) iti lasud ti 6 a bulan
- Lallaki nga makikaidda (sex) iti pada da nga lallaki
- Dagiti pareha (sex partners) ti naimpeksionan nga tattao
- Tattao nga aginjeksion ti maiparit nga agas
- Dagiti trabahadores nga agtamig kadagiti masaksakit ken mangsalaknib iti publiko nga mabalin a makasagid iti naimpeksionan a dara wenno tubbog ti bagi
- Kabbalay dagiti tattao nga naimpeksionan iti HBV a di malalaingan
- Dagiti pasiente nga agpadalus iti darada (hemodialysis)

No saan ka nga sigurado no agpeggad ka, dumamag ka iti doktor wenno ti nars.

Masapul nga agbakuna iti hepatitis B dagiti tao iti mamitlo a kas maannurot itoy sumaganad. No malabsam ti maysa nga tudok wenno naladaw ka, masapul nga alaem nga dagus daytoy. Saan nga masapul a mangrugi ka manen.

Siasino?

Batang ti panagbakuna ti Hepatitis B	Maladaga nga anak ti ina nga naimpeksionan iti HBV	Maladaga nga anak ti ina a saan nga naimpeksionan iti HBV	Nataengan nga anak, barito ken balasitang wenno dagiti nataengan
Umuna nga tudok	Las-ud ti 12 nga oras kalpisan ti pannakayanak	Aldaw ti pannakayanak inggana 2 nga bulan ti edad	Uray ania nga oras
Maikadua nga tudok	1 inggana 2 nga bulan ti edad	1 inggana 4 nga bulan ti edad (masapul nga palabsen ti maysa nga bulan kalpisan ti umuna nga tudok)	1 inggana 2 nga bulan kalpisan ti umuna nga tudok
Maikatlo nga tudok	6 nga bulan ti edad	6 inggana 18 nga bulan ti edad	4 inggana 6 nga bulan ti edad

- Masapul a palabsen ti maysa nga bulan kalpisan ti umuna nga tudok sakbay ti panangited ti maikadua nga tudok
- Masapul nga palabsen ti 2 nga bulan kalpisan ti maikadua nga tudok ket 4 nga bulan kalpisan ti umuna nga tudok sakbay nga maited ti maikatlo nga tudok
- Ti maikatlo nga tudok saan nga mabalin nga maited iti maladaga nga awan pay ti 6 nga bulan na, ngamin mabalin nga makurangan ti salaknib na iti mabayag a panawen.

Dagiti barito ken balasitang nga agtawen ti 11 inggana 15 nga anyos, mabalin nga kasapulanda laeng ti 2 a tudok ti bakuna a hepatitis B no mabaetan ti 4 inggana 6 nga bulan. Agsaludsod ka iti agtamtaming ti salun-atyo no kasapulanda ti ad-adu nga impormasion.

Ti bakuna nga Hepatitis B mabalin nga maigiddan nga ited kadagiti sabali nga kita ti bakuna.

4. Adda met tattao nga saanda nga mabalin ti agpabakuna iti hepatitis B wenno masapul nga agurayda

Saan nga mabalin nga agbakuna dagitit tattao nga addaan iti nakaro la unay nga allergy a nagistayan natay gapu iti lebadura (usaren a pagaramid ti tinapay) wenno kalpasan ti naudi nga panagbakunada iti hepatitis B.

Dagiti tattao nga madama nga agsakit iti medyo seryoso wenno nakaro unay no batangda nga agpabakuna, masapul nga agpaimbagda pay nga umuna sakbay nga agpabakunada iti hepatitis B.

Agsaludsod ka iti doktor wenno nars no masapulmo pay ti adadu nga impormasion.

5. Ania dagiti peggad nga aggapu iti bakuna nga hepatitis B?

Ti bakuna, a kas iti uray ania nga kita ti agas, mabalin nga mangted ti nakaro nga problema a kas ti seryoso nga alergik reaksion. Ti peggad nga ited ti bakuna nga hepatitis B nga pakaigapuan ti nakaro nga pannakadangran wenno patay ket bassit la unay.

Nataltalged nga adayo ti agpabakuna iti hepatitis B ngem ti agsakit ka iti hepatitis B

Awan ti nagproblemaan kadagiti kaadduan a tattao nga nagbakunan ti hepatitis B

Nalag-an nga problema

- Agsakit ti lugar a nakaitudukan ti bakuna nga agbayag ti maysa wenno dua nga aldaw (pasamaken ti 1 kada 11 nga ubbing, barito ken balasitang, ken kasla 1 kada 4 nga nataengan)
- Apagapaman wenno nangato bassit nga gurigor (pasamaken ti 1 kada 14 nga ubbing, barito ken balasitang ken 1 kada 100 nga nataengan)

Nadagsen nga problema

Seryoso nga alergik reaksion (manmanu)

6. Ania ngarud no adda nalag-an wenno nadagsen a reaksion?

Ania dagiti mabalin a pagilasinan?

Ania man nga naisalsalumina a kasasaad, a kas ti seryoso nga alergik reaksion, nangato nga gurigor wenno naisalsalumina nga aramid. Ti seryoso nga reaksion nga gapu iti bakuna ket manmanu laeng. No adda man, mapasamak daytoy iti la-sud ti

sumagmamanu nga minutos inggana ti sumagmamanu nga oras kalpasan ti pannakabakuna. Dagiti pagilasinan iraman na dagitoy: marigatan nga umanges, paraw nga boses wenno agsagawisiw nga panaganges, agsupot-supot, agbebossag, kapsut, napalalo nga pardas ti pitik ti puso wenno ul-ulaw.

Ania ti masapul nga aramidek?

- Awagam ti doktor wenno ipakitam a dagus ti tao iti doktor
- Ibagam ti doktor no ania ti napasamak, ti aldaw ken oras ti pasamak ken kaano ti pannakabakunam.
- Ibagam ti doktor, nars wenno ti departamento ti salun-at nga mangi-patulod da ti dokumento nga managan "Vaccine Adverse Event Reporting System (VAERS) wenno agteleponoka ti 1-800-822-7967.

7. Ti Programa Nasional nga Agbayad kadagiti Nadangran ti Bakuna (National Vaccine Injury Compensation Program)

No kaspagarigan laeng ta sika wenno ti anakmo ket naaddaan ti seryoso nga reaksion a kas resulta ti bakuna, adda programa ti gobierno pederal nga nadutukan nga tumulong nga agbayad ti pannakaagas dagiti nadangran.

Para ti ditalyas maipanggep ti Programa Nasional nga Agbayad kadagiti Nadangran ti Bakuna, agtelepono ti **1-800-338-2382** wenno bisitaem ti panid daytoy a programa iti komputer ditoy <http://www.hrsa.gov/osp/vicp/>

8. Kasano nga manayonan ti ammok maipanggep ti bakuna?

- Agsaludsodka iti doktor wenno ti nars mo. Mabalin nga ited da ti nailukon nga impormasyon iti pakete ti bakuna wenno isingasingda dagiti sabali pay nga lugar nga addaan kadagitoy nga impormasion.
- Awagam ti programa ti agbakuna ti departamento ti salun-at iti lugar wenno estado yo. (Dept of Health's Immunization Program)
- Awagam ti Centro para dagiti Panangkontrolado ken Panangpasardeng dagiti Sakit (CDC)

- Call 1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)
- Bisitaem ti panid iti komputer ti Programa Nasional ti Agbakuna ditoy <http://www.cdc.gov/nip> wenno ti panid ti komputer ti CDC's Dibisyon ti Virulo nga Hepatitis ditoy <http://www.cdc.gov/hepatitis>

U.S. DEPARTMENT OF HEALTH & HUMAN SERVICES
Centers for Disease Control and Prevention
National Immunization Program

Vaccine Information Statement
Hepatitis B Ilokano 7/11/01